

JEZDECKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK II.

Redaktor: Major gšt. Josef Tacl.

ČÍSLO 4.

Štábní kapitán Alex. Mizinov:

Armádní jezdecko 2. ruské armády v době mobilisace a krytu (od 27. července do 18. srpna 1914).

Do 2. ruské armády, která se měla soustřediti v prostoru Grodno—Bialystok—Lomža, byly včleněny jako armádní jezdecko 4., 6. a 15. jezdecká divise, které byly před vyhlášením mobilisace dislokovány takto:

1. 4. jezdecká divise: velitelství divise, 2 pluky, oddíl jízdního dělostřelectva a kulometná eskadrona — Bialystok; Grajewo a Szcuczyn po jednom pluku.

2. jezdecká divise: velitelství divise, jeden pluk, oddíl jízdního dělostřelectva a kulometná eskadrona — Ostrolenka; Przasnysz, Ciechanów a Mława — po jednom pluku.

3. 15. jezdecká divise: velitelství divise, 2 pluky, jedna baterie a kulometná eskadrona — Plock; 2 pluky a jedna baterie — Włocławek.

Z osmi pluků na úseku 2. ruské armády — byly ubytovány tři pluky na samých hranicích a pět pluků 30 až 70 km daleko od hranic.

15. jezdecká divise byla ubytována 110 km daleko od svého nástupového prostoru.

Před vyhlášením mobilisace byly jezdecké divise na divisních koncentracích: 4. jezdní divise v prostoru Bialystok, 6. jezdecká divise v prostoru Ostrolenka; 15. jezdecká divise v prostoru Włocławek.

27/VII dostaly divise rozkaz k návratu do svých stálých posádek.

Státní hranice byly střeženy pohraniční stráží, obdobně jako na frontě 1. ruské armády.

31/VII po provedení mobilisace nastoupily části divisí pochod do svých nástupových prostorů: 4. jezdecká divise (bez 4. hul. pluku, který byl dočasně přidělen VI. arm. sboru jako divisní jezdecko) do prostoru Szcuczyn; 6. jezdecká divise — do prostoru Mława; 15. jezdní divise byla přesunuta z prostoru Włocławek—Plock — k Mławě, kde s 6. jezdeckou divisí utvořily skupinu armádního jezdeckva pod velením velitele 15. jezdecké divise generála Lubomirova (náčrt 1).

Tímto rozložením jezdeckva se uzavíraly hlavní směry do prostoru soustředění 2. ruské armády.

Instrukce pro provedení krytu mobilisace a soustředění 2. ruské armády, jakož i pro zvědnou činnost do Východního Pruska byly vypracovány již v míru a byly součástí mob. plánu jezdeckých jednotek. Zde, na úseku 2. ruské armády, od Lomže k Wisle byly hranice střeženy toliko jezdeckem bez pěších jednotek.

1/VIII byly jezdecké divise v svých nástupových prostorech a vyslaly po vyhlášení války k provedení zvědů, podle směrnic vypracovaných již v míru, do Východního Pruska přezvědné eskadrony a přezvědné hlídky, s úkolem zjistiti rozložení nepřátelského krytu, a to:

4. jezdecká divise — na frontu Johannsburg—Lyck,

6. a 15. jezd. divise — na frontu Deutsch Eylau—Ortelsburg. Počet eskadron vyslaných k provedení zvědů byl dosti velký, na př. 4. jezdecká divise (tři pluky) vyslala na úsek Johannisburg—Bialla—Lyck — šest přezvědňných eskadron.

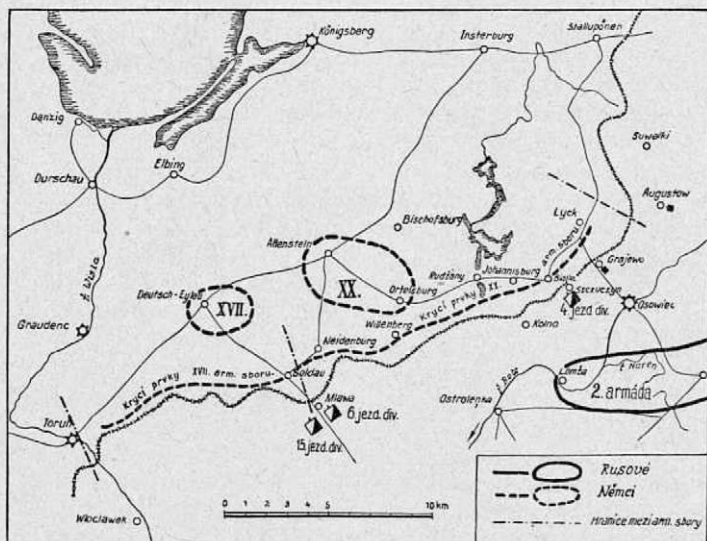
15. jezdecká divise měla vyslány přezvědňné hlídky ve směru Plock—Sierpc—Rypin; již od 2/8 zjistila tam části posádky Toruň, s kterými měly její přezvědy potyčky, při čemž byli zajati příslušníci divisního jezdecktva německého.

Na úseku Johannisburg—Bialla—Lyck nebylo značných nepřátelských sil, jak zjištěno přezvědňnými eskadronami 1/8 a 2/8.

Ty zjistily jen nepřátelské cyklisty oblečené v civilní oděv s bílými odznaky na levém předloktí.

Náčrt 1.

Všeobecná situace dne 1/VIII 1914.

3/VIII rozhodl velitel 4. jezdecké divise provéstí nájezd na železniční stanici Bialla. Divise překročila v jednom proudu bez odporu státní hranice u Schwiddernu a dosáhla bez překážek stanice Bially a zničila ji. Večer se vrátila do prostoru Szczuczyn.

Se strany Augustowa pronikly části 2. donského kozáckého pluku, který byl přidělen II. armádnímu sboru jako divisní jezdecktvo, směrem na Lyck asi na 50 km, zničily železniční stanici Borszymen a zjistily v tomto prostoru, že německé krycí jednotky ustoupily asi na denní pochod od hranic.

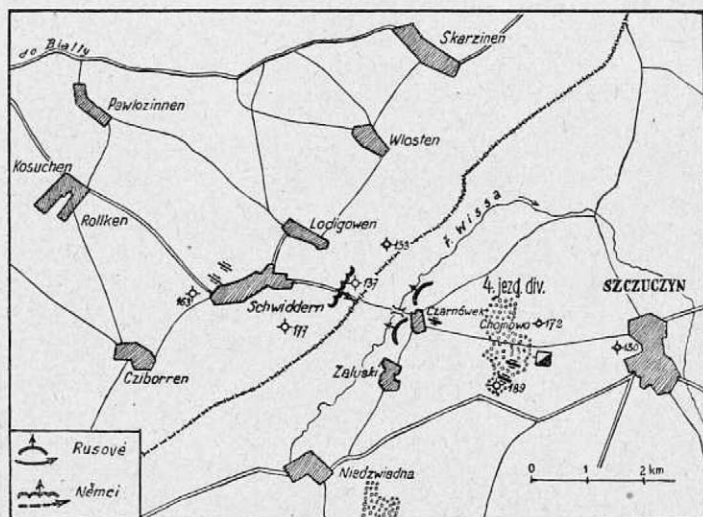
5/VIII kolem 16 hod. zahájila německá pěchota s dvěma děly útok na přední stráž 4. jezdecké divise u dv. Czarnówek (náčrt 2). Velitel divise se přesunul se zálohou předních stráží. 2 eskadrony dragounů a 2 děla k dv. Czarnówek; celá divise pak se shromáždila na východním okraji lesa u Chojnów. Dělostřelectvo divise (10. děl.) zaujalo palebné postavení v prostoru 189 a zahájilo palbu, umlčelo nepřátelské dělostřelectvo a

zastavilo nepřátelský útok. Nehledě na návrh velitele 2. brigády nerozhodl se velitel 4. jezdecké divise k aktivní akci a po likvidaci německého útoku odvedl svou divisi do prostoru Lawsk, což dalo podnět německému velení k tvrzení, že zatlačilo 5/VIII u Schwidderna ruskou jezdeckou divisi. Tento malý bojový příklad ukazuje na zhoubnost předválečné jezdecké doktriny, založené na „chocku“, která nutila velitele divise, aby držel svou divisi soustředěnu; tak nevyužil příležitosti k manévru a dal při své nerozhodnosti německému oddílu možnost klidně ustoupiti.

Náčrt 2.

Boj u Schwidderna dne 5/VIII 1914.

(Všeobecná situace v 16 hodin.)

6/VIII se přemístila 4. jezdecká divise do prostoru Grabowo.

7/VIII rozhodl generál Lubomirov provést nájezd ve směru na Soldau—Neidenburg (náčrt 1) s úkolem zničit železniční trať a zjistit soustředění německých sil. 6. a 15. jezdecká divise vnikly do nepřátelského území a přes slabý odpor jednotek německého krytu pronikly k železniční trati Soldau—Neidenburg a zničily ji asi na úseku 5 km se zastávkou Schlewken; při tom byla zjištěna přítomnost částí XVII. armádního německého sboru. Po vyplnění svého úkolu divise vrátily se do prostoru Mława.

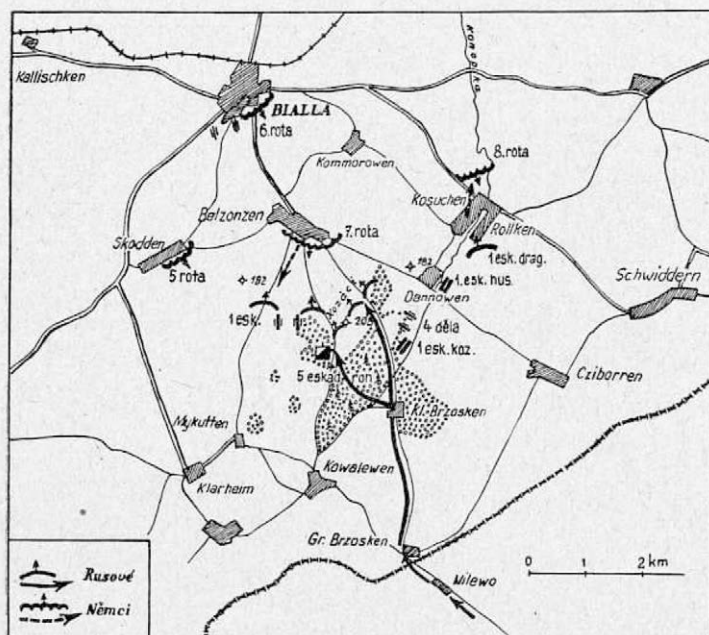
9/VIII provedla 4. jezdecká divise nájezd na železniční stanici Bialla s úkolem zjistit nepřátelské síly, jejichž přední části byly hlášeny na jihu v postupu ve směru na ruské hranice. Nájezd byl proveden na rozkaz velitele VI. armádního sboru, který byl nespokojen s činností 4. jezdecké divise, protože dosud nezjistila nepřátelského seskupení, ježto její převzvědné eskadrony nemohly hluboko proniknouti přes německý kryt k zjednání nutných zpráv. K provedení operace dával velitel VI. armádního sboru k dispozici jeden prapor pěchoty, ale velitel divise zřekl se použití pěchoty s tím odůvodněním, že pěchota zpomalí nájezd a nepřispěje k splnění úkolu.

Divise postupovala v síle 12 eskadron, 1 kul. eskadrony a dvou baterií, v jednom proudě po ose pochodu Przyborowo—Milowo—Gr. Brzosem—Kl. Brzosem—Belzonzen—Bialla (náčrt 3). V předvoji byly 4 eskadrony 4. Donského pluku, 4 děla 8. jízdní baterie a 4 kulomety. Čtyři eskadrony dragounů a 4 eskadrony husarů s 8 děly tvořily hlavní voj; u něho dlel i velitel divise. Za postupu bylo zjištěno, že čára Skodden—Belzonzen—Kosuchén je obsazena nepřátelskou pěchotou (náčrt 3).

Náčrt 3.

Nájezd 4. jezdecké divise na Biallu dne 9/VIII 1914.

(Všeobecná situace.)

Předvojová hlídka se octla v palbě z východního okraje Belzonzeny; bojový průzkum zjistil, že ves Belzonzen je obsazena asi jednou rotou pěchoty. Velitel předvoje generál Martynov rozhodl se zahrnouti nepřitele z vesnice a nařídil třem eskadronám kozáků zahájití útok z okraje lesa. Dvě čety jízdního dělostřelectva zaujaly palebné postavení v prostoru na jih od Dannowen a podporovaly útok kozáckých eskadron. V tuto dobu se připojily k předvoji dvě eskadrony (6. hus. a 1. drag.), které byly na zvědech. Velitel předvoje nařídil veliteli 1. dragounské eskadrony sesednouti k palbě a útočiti na ves Kosuchén, která byla slabě obsazena nepřitelem. Husarské eskadrony chtěl generál Martynov použítí k obchvatu se severu. Dragounské eskadroně se podařilo zatlačit nepřitele ze vsi Kosuchén ve směru na Plawlozinnen.

Hlavní voj pod velením velitele divise generála Tolpygy odbočil od vsi Kl. Brzosen ve směru na $\diamond 182$ s úmyslem útočiti na Belzonzen z jihu. Velitel divise nařídil veliteli oddílu jízdního dělostřelectva zaujmouti úplně

odkryté palebné postavení asi 1½ km na jihozápad od Belzonzen a zahájiti útok jen dvěma eskadronami; ostatní ponechal v lese. Německá baterie, dobře skrytá v prostoru Bially, zahájila intensivní palbu po ruském dělostřelectvu a zničila za chvíli 6 děl. Generál Tolpyga byl úplně deprimován, a když nasadila nepřátelská pěchota, pozorujíc těžkou situaci ruských baterií, protiútok, dal rozkaz k ústupu, aniž použil pěti eskadron, které měl ještě k dispozici.

2 čtyry první eskadrony husarů sesedly k palbě a vytáhly dvě děla; ostatních 6 děl padlo do rukou nepřítele. S ústupem hlavních sil, z nichž 5 eskadron vůbec nebylo použito ani k boji ani k záchraně dělostřelectva, ustoupil též předvoj ke koním a zajišťoval odechod hlavních sil. Divise odešla do prostoru Grabowo. Ztráty divise byly velmi značné: 120 mužů padlo a bylo raněno; 70 koní, 6 děl a 2 muniční vozy ztraceny.*) Hlavní příčina neúspěchu 4. jezdecké divise 9/8 v boji u Bially byla úplná neschopnost generála Tolpygy ve velení jezdecké divise. Generál Tolpyga nejenže neuměl veleti divisi, ale nedovedl se rychle orientovati o situaci, rychle podlehl depresi a, jsa umíněné povahy, vůbec si nevšímal názorů ani svého náčelníka štábu ani velitelů brigád. V boji u Bially rozhodl se útočiti na úzké frontě bez použití manévru; sám velel dělostřelectvu, nevšímaje si námitek velitele dělostřeleckého oddílu, a zavinil tím ztrátu 6 děl. Podle předválečné jezdecké doktriny držel zbytek své divise (5 eskadron) na koních připraven k atace, aniž však této své zálohy použil k záchraně vlastního dělostřelectva. Tento případ znovu ukázal, že moderní jezdeckto má hledati své rozhodnutí ne v síle „chocku“, ale v rychlosti manévru a v boji na široké frontě.

10/VIII byla 4. jezdecká divise přesunuta do prostoru Kolno a byla rozložena po hranicích k zajištění směru na Lomžu. 4. dragounský pluk byl umístěn v prostoru Glinki, 4. Donský kozácký pluk v prostoru Lachovo, 4. husarský v prostoru Kolno.

V tomto prostoru zůstala divise až do 21/VIII, vysílajíc přezvědčné hlídky a postavivši přední stráže, které byly na dohled od nepřítele.

Na úseku 6. a 15. jezdecké divise byly potyčky s nepřátelskými hlídkami a s jednotkami německého krytu.

12/VIII podnikla 36. pěší německá divise útok na skupinu armádního jezdeckta generála Lubomirova v prostoru Mlawy. Ve 4 hod. zahájila německá pěchota útok na přední stráže, které byly severně od Mlawy. Po houževnatém odporu musily přední stráže ustoupiti k Mlawě, kde byly zasazeny pluky 15. jezdecké divise. 6. jezdecká divise zůstala v záloze a boje se nezúčastnila. Boj trval do 11 hod. a jezdecká skupina generála Lubomirova byla donucena ustoupiti k Ciechanówu. Zde musíme upozorniti na neshodu a nevraživost mezi velitelem 6. jezdecké divise generálem Rotem a generálem Lubomirovem. Během boje byly zjištěny části 36. pěší divise XVII. armádního sboru. Ztráty 15. jezdecké divise — obzvláště 3. Uralského kozáckého a 15. dragounského pluku — byly značné. (2. eskadrona 3. Uralského kozáckého pluku ztratila 2 důstojníky a 36 mužů.)

Boj u Mlawy měl dalekosáhlé následky v dalších rozhodnutích generálů Žilinského, vrchního velitele severozápadní fronty, a Samsonova, velitele 2. ruské armády.***) Bylo rozhodnuto prodloužiti ve směru Cie-

*) Rukopis generála Martynova (Carský věstník, čís. 78 a 79).

**) Vacetis, „Operace na vostočné hranici Germanii“, str. 44.

chanów—Mława křídlo 2. ruské armády I. armádním sborem, který byl s gardovým sborem odevzdán do počtu 2. ruské armády.

Dalších aktivních úkolů skupina armádního jezdeckva generála Lubomirova nedostala. Zůstala v prostoru Ciechanów a prováděla zvědy ve směru Mława; její přezvědné eskadrony a hlídky nemohly ovšem proniknouti přes nepřátelský kryt, a proto nebylo včas zjištěno důležité přemístění XVII. německého armádního sboru z prostoru Neidenburg do prostoru Insterburg-Norkitten a vystřídání jeho jednotkami 70. zem. divise.

Rozkazem 2. ruské armády ze 14/VIII čís. 1 bylo nařízeno skupině armádního jezdeckva generála Lubomirova zůstat v prostoru Ciechanów a s úkolem zajistit levé křídlo 2. ruské armády.

16/VIII byly dány direktivou armádnímu jezdeckvu 2. ruské armády úkoly souvisící se začátkem všeobecného postupu 2. ruské armády do Východního Pruska.

V direktivě se nařizovalo:

4. jezdecká divise (bez hulánského pluku) zajistí pravé křídlo VI. armádního sboru od Mazurských jezer a udržuje spojení mezi II. a VI. armádním sborem. Pásmo působnosti — prostor mezi II. a VI. armádním sborem.

6. jezdecká divise provede zvědy v pásmu ohraničeném na východě čarou Prasnysz-Janów-Molinsk, na západě silnicí Novogeorgiewsk-Mława v to. 15. jezdecká divise zajistí levé křídlo armády a provádí zvědy v pásmu ohraničeném na východě silnicí Novogeorgiewsk-Mława (mimo), na západě čarou Plonsk-Drobin-Biežuň-Górzno-Strassburg n/W.

Podle této direktivy zůstala 6. jezdecká divise v prostoru Ciechanów a 15. jezdecká divise se přemístila do prostoru Szrensk.

V době od 27/VII do 18/VIII zjistilo armádní jezdeckvo 2. ruské armády dosti jasně seskupení německých sil na frontě Strassburg-Neidenburg-Johannisburg-Lyck: 4. jezdecká divise zjistila v prostoru Lyck přítomnost XX. armádního sboru; 6. a 15. jezdecká divise zjistily prostor soustředění XVII. armádního sboru a přítomnost některých částí z posádky pevnosti Toruň. Přeskupení 8. německé armády nařízené rozkazem ze 14/VIII zjištěno nebylo, poněvadž divise již nedostaly dalších rozkazů k provedení aktivních zvěd; jim bylo nařízeno jen zajištění křídel armády (rozkaz 2. armády čís. 1 ze 14/VIII).

Jezdecké divise splnily svůj úkol krytu mobilisace a soustředění 2. ruské armády; nepříteli se nepodařilo proniknouti do ruského území, ani rušiti provedení mobilisace nebo soustředění 2. ruské armády.

Posudek o činnosti armádního jezdeckva 2. ruské armády od 27/VII do 18/VIII 1914.

Úkolem armádního jezdeckva podle instrukcí připravených ještě v míru bylo — obdobně jako u armádního jezdeckva 1. ruské armády:

1. krýti mobilisaci a soustředění 2. ruské armády na úseku Wisla—Augustów,

2. prováděti zvědy v pásmu ohraničeném na západě řekou Wislou, na východě čarou Augustów-Lyck-Aris, s úkolem zjistiti soustředění německých sil na západ od Mazurských jezer.

Obdobně jako jezdecktvo 1. ruské armády nedostalo armádní jezdecktvo za úkol nájezd do Východního Pruska k rušení německé mobilisace a soustředění německé armády. Byl mu svěřen jen úkol krytu, který skýtal sice možnost vpádu, ale s nebezpečím, že německé jednotky třeba proniknou až do prostoru soustředění 2. ruské armády.

Úkol krytu byl jezdecktvem 2. ruské armády splněn. Němci nepronikli na celém úseku tak hluboko do ruského území, aby mohli rušit ruskou mobilisaci. Jen divisi jezdecktvo proniklo svými hlídkami až na čáru Sierpc-Rypin, ale byly vždy zatlačeny zpět přezvědnými jednotkami 15. jezdecké divise. Pokusy o přechod hranic u Szczuczyna a Mlawy narazily po každé na odpor ruských jezdeckých divisí a neměly valného úspěchu.

Při plnění druhého úkolu byly výsledky nedostatečné. Do 14/VIII bylo správně zjištěno rozložení německých sborů. 4. jezdecká divise zjistila části XX. německého armádního sboru v prostoru Lyck-Johannisburg; 6. a 15. jezdecké divise zjistily v prostoru Soldau-Neidenburg části XVII. německého armádního sboru a posádky pevnosti Toruň. Přesun XVII. německého armádního sboru, nařízený 14/VIII z prostoru Soldau-Neidenburg a vystřídání jeho 36. pěší divise jednotkami 70. zem. divise zjištěno nebylo. Rovněž nebyl zjištěn přesun XX. armádního sboru. Jak vidět, byly zjištěny jen přední jednotky německých armádních sborů, ale důležité seskupení 8. německé armády k provedení operací ve směru ř. Němenu zjištěno nebylo.

Zvědy se prováděly vysíláním přezvědných hlídek a eskadron, které nemohly proniknouti přes německé krycí prvky a získávaly zprávy jen o předních německých jednotkách. Nečinnost generála Lubomirova po boji u Mlawy 12/VIII vedla k tomu, že nebyl včas zkonstatován výše popsaný přesun německých armádních sborů.

Jak u 1. ruské armády, provádělo též armádní jezdecktvo 2. ruské armády vpády do území Východního Pruska s úkolem prorazit kryt a zjistiti další nepřátelská seskupení; ale vpády byly krátké. Cíle dosaženo nebylo a jezdecktvo podobně jako u 1. ruské armády se vracelo zpět, aniž využil místního úspěchu, jako na př. 6. a 15. jezdecká divise při svém nájezdu 7/VIII. Nájezd 4. jezdecké divise 9/VIII skončil neúspěchem pro úplnou neschopnost velitele divise, který po ztrátě polovice dělostřelectva ustupuje zpět a více nezkouší štěstí v aktivní činnosti, spokojuje se jen s vyplněním svého prvního úkolu — krytu soustředění VI. armádního sboru.

Ačkoliv armádní velení nebylo spokojeno výsledky zvědné činnosti, nepožadovalo od jezdecktva určitých zpráv a nedávalo mu konkrétních úkolů. V svých rozkazech nařizovalo zajištění křídel armády a všeobecné dávalo pásma pro zvědnou činnost. Ovšem po vytvoření organisovaného krytu německým velením nemohly dáti přezvědné jednotky pro svou slabost větší výsledky, než zjistiti jen krycí nepřátelské prvky. Mimo to, jak vidíme z rozkazu 2. ruské armády, nebyl prostor Janow—Kolno (80 km) vůbec nikým prozkoumán; proto nemohlo armádní jezdecktvo 2. ruské armády zjistiti celkový obraz o soustředění 8. německé armády na úseku Strassburg—Neidenburg—Johannisburg—Lyck.

Neúspěšnou zvědnou činnost nezavinily jenom jezdecké jednotky, nýbrž hlavně, nedostatečné pochopení armádního velení pro správné upotřebení jezdecktva, protože mu nedalo konkrétních úkolů pro zvědy; další příči-

nou neúspěchu byla neschopnost některých velitelů (4. jezd. divise) a též velitele nahodile vytvořené skupiny armádního jezdeckta generála Lubomirova, který si nedovedl úplně podřídit velitele 6. jezdecké divise. Ve skutečnosti skupina armádního jezdeckta generála Lubomirova byla jen na papíře, divise pracovaly úplně samostatně a bez vzájemného souladu.

Prameny:

Golovin: „Iz istorii kompanii 1914“ Praha 1926.

Vacetiš: „Operace na vostočné hranici Germanii“ Moskva 1923.

Cichorič: „Strategický očerk vojny 1914—18“ Moskva 1922.

Rukopis generála Martynova bývalého velitele 2. brig. 4. jezd. div. Jugoslavia 1931.

Major Bedřich Pleca:

Jezdecké dělostřelectvo.

Od ukončení světové války mění armády téměř všech států organizaci, výzbroj a způsob vedení boje a všechny tyto změny jsou prováděny na základě zkušeností, nabytých ve válce minulé pro válku budoucí. To je ostatně zjev, opakující se pravidelně po každé válce.

Do mladé čsl. armády přinesli účastníci světové války téměř ze všech bojišť cenné poznatky a zkušenosti, na základě kterých se pak armáda budovala. Jezdecktvu se dostalo proti jiným zbraním poměrně málo těchto zkušeností, neboť po velkých ztrátách utrpených hned na začátku světové války bylo rakouské jezdecktvu postupně přeformováno v pěchotu a jezdecké dělostřelectvo v dělostřelectvo polní. Bylo málo těch, kteří se zúčastnili války jako jezdci, a těch, kteří prožili válku jako jezdeckí dělostřelci, nebylo vůbec. V armádě je snad jen několik jednotlivců, kteří na začátku války sloužili u jezdeckého dělostřelectva do jeho zániku, takže u této zbraně postrádáme vlastní válečné zkušenosti. To však má jednu výhodu: nejsme zatíženi tradicí při budování jezdeckého dělostřelectva.

Cizími vojenskými odborníky je uplatňován názor, že by jezdecká vyšší jednotka měla být vybavena dělostřelectvem doprovodným, přímé podpory, všeobecné činnosti (tím je myšleno dělostřelectvo hrubé a dalekosné) a protiletadlovým.

Naše jezdecktvu je doposud bez dělostřelectva a teprve budoucnost ukáže, zda uplynulá doba byla zmeškána. Doposud se zdá, že zmeškáno nebylo nic, neboť názory na použití jezdeckta a vedení boje podléhaly od poslední války stále změnám; čtrnáctiletým odstupem jsme získali lepší přehled a měli jsme čas, zkušenosti jezdeckého dělostřelectva cizích armád zhodnotit a aplikovat na naše poměry.

Není-li nám z jakýchkoli důvodů možno vybavit jezdecktvu veškerým uvedeným dělostřelectvem, mělo by mít alespoň takové dělostřelectvo, jehož nedostatek je nejvíce pociťován, bez kterého se jezdecktvu neobejde, t. j. dělostřelectvo přímé podpory a doprovodné, ostatní pak v čas potřeby dočasně přidělit z hlavní nebo armádní zálohy.

Dělostřelectvo přímé podpory.

Dnešní názory na vedení jezdeckého boje jsou vystiženy v poznatkách adresovaných nedávno našemu jezdecktvu větou: „Boj jezdeckta se řídí